

Heemkring BKW – Sint-Martens-Bodegem

Bodegem in vroegere tijden nr. 12 – 2018

De rouwborden in de kerk van Bodegem

In de geschiedschrijving over Bodegem werd tot dusver weinig aandacht besteed aan de rouwborden die zich in de kerk bevinden. Tot voor de aanvang van de restauratiewerken tijdens de zeventigerjaren van vorige eeuw, hingen er zeven rouwborden in onze kerk. In het hoogkoor bevonden er zich drie links en drie rechts. Het zevende en tevens jongste rouwbord dateert van 27 april 1933 en vond een plaats bij het altaar van Sint-Elooi.

Tijdens de restauratie van de kerk werden ze volgens notulen van de kerkfabriek uit 1980 *ondergebracht onder de klokkentoren in de veilige bunker*.

De zeven rouwborden werden in 2002 deskundig gerestaureerd door Roger Van Der Kelen, vader van de voorzitter van de Bodegemse heemkring BKW, waarna ze tijdelijk werden bewaard in de doopkapel.

Een rouwbord wordt gemeenzaam ook een *obiit* genoemd, de Latijnse werkwoordsvorm voor “hij/zij is gestorven”.

Meestal bestaat de *obiit* uit een ruitvormig houten kader met daarin op doek of op houten planken een afbeelding in olieverf van het wapenschild van de afgestorvene. Onder (of zelfs rondom) het wapenschild staat doorgaans de sterfdatum van de overledene.

In West-Europa bestaat al sinds de 15e eeuw het gebruik om als eerbetoon aan een overledene doeken of vlaggen met het familiewapen te beschilderen. Ze werden vervolgens meegedragen in de rouwstoet en ter herinnering later opgehangen in de

kerk. Zulke stukken stof waren niet echt bestand tegen de tand des tijds, wat de aanleiding gaf tot het gebruik van duurzamere materialen, zoals beschilderde rouwborden. Als de tijd voor het aanmaken van het bord het toeliet, werd de *obiit* aan de gevel van het sterfhuis opgehangen om vervolgens voorop mee te dragen in de lijkstoet.

Rouwbord in een rouwstoet meegedragen. (Brugge, ca. 1925).

Met de Franse Revolutie werd zowat alles vervloekt en verboden wat met het adeldom te doen had. In 1798 leidde dit tot het verbod op het aanbrengen van de rouwborden. Op vele plaatsen werden *obiits* vernielzuchtig uit kerken verwijderd en verdwenen er daardoor ontelbare prachtige kunstwerken. Dit verklaart wellicht ook waarom te Bodegem niet één rouwbord bewaard is gebleven van de dorpsheren uit het *Ancien Régime*, hoewel

met zekerheid geweten is dat deze traditioneel in het hoogkoor van de kerk werden begraven.

Een brokje heraldiek.

Een rouwbord is een belangrijke bron voor de studie van de heraldiek of de wapenkunde. Het beschrijven van een wapenschild, het zogenoemd *blazoeneren*, volgt bijzondere regels die gesteld zijn in een nogal middeleeuws overkomende terminologie. Alvorens de Bodegemse *obiïts* te beschrijven, leek het dan ook aangewezen enkele basisregels toe te lichten.

Een wapenschild wordt altijd beschreven vanuit het oogpunt van de drager. Deze conventie brengt de eigenaardigheid teweeg dat wat voor de toeschouwer als links op het schild wordt gezien, toch als rechts wordt beschreven. Monumenten en *obiïts* met kwartierstaten volgen dezelfde regel, in die zin dat de mannelijke afstammingslijn steeds links wordt geplaatst en bijgevolg de moederlijke lijn altijd aan de rechterzijde staat.

Er worden ook slechts een zevental heraldische kleuren gebruikt: goud (geel), zilver (wit), sabel (zwart), keel (rood), azuur (blauw), sinopel (groen) en het zeldzame purper. In een wapen dient minstens een metaal voor te komen, dus goud of zilver zal men altijd op een regelmatig wapenschild terugvinden.

Er bestaan ook onechte kleuren, zoals het in Nederland populaire oranje, maar ook diverse kleuren van natuurlijke stoffen (bloed, as, water, aarde, vlees, vuur, ..., tot zelfs loofwerk). Een wapenschild kan ook pelswerk bevatten, zoals hermelijn en vair in vele kleurvarianten.

Rouwborden, evenals grafmonumenten, dienen om de overledene in de herinnering te bewaren en tegelijk ook wel om met zijn afstamming te pronken. Dit gebeurt hoofdzakelijk bij middel van de kwartierstaat, waarin zowel de mannelijke als de vrouwelijke afstammingslijn aan bod komt. Men telt vier kwartieren tot de grootouders en acht kwartieren indien men ook de generatie van de overgrootouders wil voorstellen.

Nog meer generaties wordt picturaal omslachtig en zal men doorgaans niet op gewone rouwborden aantreffen.

Het wapenschild van de overledene staat centraal op het rouwbord. Het is omringd met heraldische versierselen, wat men de *schilddekking* noemt. Dergelijke versierselen zijn persoonlijk van aard en volgen geen vaste regels.

De schilddekking bestaat uit meerdere onderdelen zoals de helm, het helmteken, de helm mantel, de helmwring en naargelang de adellijke titel eventueel ook een rangkroon.

De helmwring was aanvankelijk een bijkomend beschermingsmiddel van de helm tijdens steekspelen. In de heraldiek heeft het zich ontwikkeld tot een grafisch bindmiddel tussen de helm en het helmteken. Het lijkt op een kransvormige koord die bovenop de helm ligt en gevlochten is uit meerdere strengen haar of wol, ieder gekleurd in één van de hoofdkleuren van het schild.

Dekkleden of helm mantels stammen eveneens uit de wereld van het steekspel, namelijk zijn ze geïnspireerd op het stuk stof dat men tegen de hitte over de helm trok. Heraldisch werd dit uitgewerkt tot de achtergrond van het wapen, wat soms evolueerde tot een ware wapentent of zelfs een baldakijn.

Schildhouders (waarvoor zowel menselijke, dierlijke als mythische figuren in aanmerking komen) staan meestal naast het schild, als het ware om het schild recht op te houden en om bescherming van het wapen te suggereren.

Op rouwborden vindt men veelal ook de familienamen van de voorouders vermeld. Niet zelden draagt het schild een wapenkreet of wapenspreuk. Deze spreuk kan op een gehele familie toepasselijk zijn, maar het kan ook een persoonlijk karakter hebben, wat in het voorkomend geval iets verraadt over de verwezenlijkingen of de levensidealen van de overledene.

Op de Bodegemse exemplaren vinden we steeds een overlijdensdatum. Het is een belangrijke chronologische aanwijzing die nuttig is bij de identificatie van de overledene. Niettemin kan het tot haast

uitzichtloze opzoekingen aanleiding geven, vooral indien van de persoon te Bodegem geen overlijdensakte werd opgetekend of elders werd (her)begraven.

1. Guilielmus Andreas Josephus du Bois de Fiennes († 5 april 1789).

De oudste *obiit* hangt thans rechts in het hoogkoor en vermeldt als overlijdensdatum 5 april 1789. Uit de Bodegemse parochieregisters kan men gemakkelijk opmaken dat het rouwbord betrekking heeft op **Guilielmus Andreas Josephus du Bois de Fiennes**. Hij overleed te Brussel, om 3 uur in de namiddag. Men preciseert hem als heer van (H)amissinoy en Bois-Jean. Hij bleef ongehuwd en stierf op 86-jarige leeftijd.

De aanwezigheid van de *obiit* in onze kerk verklaart zich doordat Guilielmus op 8 april volgens zijn wens op het kerkhof van Bodegem werd begraven. In de buitenmuur van het hoogkoor heeft men voor zijn nagedachtenis een sierlijk grafmonument ingemetseld. Het gedenkteken toont bovenaan een voorstelling van de Tijd (*vanitas*) met daaronder de afkorting D.O.M (*Deo Optimo Maximoque*: aan de edelste en opperste God).

Daaronder vindt men een ingebeiteld Latijns grafschrift dat luidt als volgt:
Mortalem exuens vitam et ad aeterna migrans hic sepeliri voluit et sepultus est nobilis dominus Guilielmus Andreas Josephus du Bois de Fiennes dum viveret toparcha de Hamissinoy-Bois-Jean, piae ejus memoriae monumentum hoc haeredes moestu posuere. Obiit V aprilis 1789 aetatis prope 86 annorum.

Vrij vertaald:

Het sterfelijke leven afleggend en overgaand naar het eeuwige, wenste hier begraven te worden en ligt begraven, de edele heer Guilielmus Andreas Josephus du Bois de Fiennes, bij leven heer van Hamissinoy-Bois-Jean, gedenkteken dat in droefheid hier voor zijn vrome nagedachtenis vast tegen de muur werd geplaatst. Hij stierf op 5 april 1789 in de leeftijd van haast 86 jaar.

Grafmonument van Guilielmus du Bois de Fiennes.

Vaderlijke lijn

du Bois de Fiennes
 Pijnappel
 Alvarado y Bracamonte
 [de Walsche]

Moederlijke lijn

de Berrio
 Babnuevo
 [de Barrionuevo]
 Alvarado y Bracamonte

De kwartierstaat van Guilielmus telt acht kwartieren. Onder elk wapenschild bevindt zich een ingelegd halfrondvormig tegeltje met daarop de familienaam van de voorouder. Bij twee namen is dit inlegstukje uitgedrokkeld en verloren gegaan. Links onderaan ontbreekt *de Walsche*, wat we weten langs de familiegeschiedenis. In de moederlijke lijn ontbreekt het derde inlegstuk, wellicht *de Barrionuevo*, afgaande op de traditionele Spaanse familienaamvorming van zijn moeder, Berrio y Barrionuevo.

Guilielmus was een zoon van **Guilielmus Josephus du Bois de Fiennes** (°6 augustus 1677) en **Isabella Gomerra de Berrio y Barrionuevo** (°9 mei 1666, †9 februari 1762). Zijn moeder was de dochter van de gouverneur van Lier, don Cristobal de Berrio (†20 augustus 1676). Guilielmus werkte vanaf 1744 als

*Het wapen dat op de obit van **Guilielmus Andreas Josephus du Bois de Fiennes** staat afgebeeld, toont op zilveren veld met rode zoom, een klimmende, rood getongde leeuw van sabel. Het schild is voorzien van een sierlijke helm, met helmkleed van sabel. Het helmteken herhaalt de belangrijkste figuur uit het wapen: de klimmende, rood getongde leeuw van sabel. Het wapenschild zou al omstreeks 1300 behoord hebben aan Henri de Fiennes, heer van Bois d'Esquerdes, waarmee een bos in het Vlaamse Zwerde wordt bedoeld, een dorpje bij Sint-Omaars. Het dorp Fiennes is gelegen ten noorden van Hardingen en Hermelingen in het Franse departement Nord-Pas de Calais.*

advocaat aan het Hof te Brussel. Ten onrechte identificeren zowel Alphonse Wauters (in 'Histoire des environs de Bruxelles' uit 1855), als Jozef Vrancken (in 'Pajottenland, een land om lief te hebben' uit 1980), hem als zoon van Jacobus Philippus, in 1719 gehuwd met Maria Anna de Roo. Men verwacht namelijk met hun gelijknamige zoon Guilielmus (°ca.1703). Het toeval wil overigens dat dit echtpaar het landgoed tegenover de kerk bezat (het latere kasteel Storms), dat zij verkregen uit de vaderlijke erflating. De vader van onze Guilielmus, Guilielmus Josephus du Bois de Fiennes was evenwel een infanterie-luitenant, vervol-

gens tussen 1713-1730 kapitein van de Brusselse burgerwacht en tussen 1713-1726 te Brussel lid van de Achten voor de Lakengilde. Hij overleed in 1750.

We kennen Guilielmus Josephus als zoon van **Joannes Alexander** (†27 augustus 1679) en **Barbara Alvarado y Bracamonte** (†1677) die dochter was van de cavalerie-kolonel **don Georgio Alvarado y Bracamonte** en **Ludovica de Walsche**. Deze Ludovica was een dochter van dorpsheer Jan de Walsche (heer in Bodegem tussen 1594-1621) en Barbara van der Beken. Deze laatste was de zus van Petrus van der Beken wiens mooie grafmonument zich in onze kerk bevindt,

net tegenover het Onze Lieve Vrouwe-altaar. De oudvader (5 generaties terug) van Guilielmus was ridder Adrien du Bois, in 1537 geboren te Bapaume (in het departement Nord-Pas de Calais) en gehuwd met Marguerite de la Forge. Deze Adrien du Bois zou kamerheer van keizer Karel geweest zijn.

De zojuist vermelde Barbara Alvarado y Bracamonte was tevens een zus van Guilielmus Josephus, kanunnik te Brugge. Men vindt zijn naam veelvuldig in de Bodegemse landboeken als bezitter van pachtgoed dat zijn familie had geërfd van de Bodegemse dorpsheeren. Er was een pachthof aan verbonden, gelegen op de noordelijke hoek van de Sint-Martinusstraat en de Molenstraat. Sinds het einde van de 18e eeuw is dit hof op plaatselijke particulieren overgegaan, die het onder hun erfgenamen verder hebben verdeeld.

De familie Alvarado y Bracamonte is een Spaanse familie afkomstig uit het gebergte rond Burgos. Stamvader was don Fernàn Sanz de Alvarado die gehuwd was met Maria González de Aguiar, naar men beweert een afstammeling van een Gotische strijder die tijdens de 8e eeuw don Pelayo bijstond in de strijd tegen de Moren. De familie Alvarado maakte naam bij de verovering van de Canarische Eilanden, die zij als hertogdom in leen hadden van de Katholieke Koningen.

2. Eleonore Joséphine Françoise Hyacinthe d'Hannoset († 31 juli 1815).

Het rouwbord van Eleonore d'Hannoset mag ongetwijfeld het mooiste exemplaar uit de Bodegemse kerk genoemd worden. Het hangt in de hoek tegenover het Onze Lieve Vrouw-altaar.

Eleonore werd gedoopt te Brussel op 28 juli 1744 en stamt uit het gezin van raadsheer **François Jean Joseph Hyacinth Hannoset** (1700-1779) en **Marie Thérèse Francesca Eleonore Josepha van Eesbeeke van der Haeghen** (1718-1789). De ouders trouwden op 16 september 1742 te Brussel.

Eleonore d'Hannoset trad op 16 augustus 1772 te Sint-Ulriks-Kapelle in het huwelijk met **Jean Emanuel Sylvester Ghislain Huysman d'Honsem** (°31.12.1736; †15.8.1804). Diens vader, Sebastianus Antonius Huysman had als levenspartner Maria Anna Carolina Theresia de Kempis. Het is dankzij Petronella Broeckmans, moeder van Sebastianus Huysman, dat het geslacht Huysman in het bezit kwam van het riante *Broeckmansgoed*, het prachtige Bodegemse lusthof dat later bekend zou worden als het kasteel *Marlier*.

De Huysmans, die al eigenaar waren van de Wolsemhoeve, wisten later ook de hand te leggen op de Bodegemse Honsemhoeve. Op 17 april 1772 kochten de zeven kinderen van Jean Huysman het weelderige pachthof en gingen van dan af als scharniernaam *d'Honsem* aan hun familienaam toevoegen. Die toe-eigening was oorzaak van nogal wat cynisme bij raadsheer Joannes Libertus Vaes, de toenmalige eigenaar van het Hof ten Broek, die het privilege fel bekritiseerde.

De kinderen uit het gezin van Jean en Eleonore Huysman d'Honsem vertoefden slechts tijdens de zomermaanden op hun Bodegems landgoed. Tijdens het winterseizoen woonden ze in hun herenhuis te Brussel *in de Luxomstraete op den hoeck van de Berghstraete*. De woning is gelegen vlakbij de Sint-Michiel en Sint-Goedelekerk, waar al hun kinderen werden gedoopt: Leonard (1773-1783); François (1775-1852); Sebastien (1778-1847); Dominicus (1779-1837, zie *obiit* nr. 3); Julien (1781-1781) en Emilie (1785-1844, zie *obiit* nr. 4).

Dankzij de bij toevalstreffer ontdekte overlijdensakte van Dominicus en zijn zus Emilie kwamen we te weten dat de voornaamste vestigingsplaats van de familie Huysman d'Honsem zich eigenlijk te Heikruis bevindt. Daar bezat de familie talrijke eigendommen, waaronder het historische *Hof te Boutersbrugge* (eertijds zetel van een heerlijkheid) en het *Hof van Tasseniers*. Het kasteel van Ter Rijst, thans eigendom van de Vlaamse Gemeenschap, maakte eveneens deel uit van het indrukwekkende familiebezit te Heikruis.

Het rouwbord van **Eleonore Joséphine Françoise Hyacinthe d'Hannoset** toont links (heraldisch rechts) het wapenschild van haar echtgenoot, **Huysman d'Honsem**: op zilveren veld een schuinbalk van azuur bedekt met drie koeken (ronde schijfjes) van goud. Rechts (heraldisch links) op de obiit staat Eleonore's ovaalvormige schild van de familie **Hannoset**: van hermelijn met drie dwarsbalken van keel, de bovenste en onderste dwarsbalk half zo breed als de middelste balk. De kwartierstaten van het echtpaar Huysman d'Honsem-d'Hannoset versieren verder de obiit als volgt:

Vaderlijke lijn

1. Huysman
3. Clement
5. Broeckmans
7. Vleminck
9. de Kempis
11. Bach
13. Voeller
15. Creft

Moederlijk lijn

2. Hannoset
4. de Bacq
6. van Beughem
8. Rubens
10. d'Eesbeke van der Haegen
12. Putz
14. de la Barre
16. de Heynin

Op hun initiatief werd het bekende Ursulinenklooster van Heikruis in de eerste helft van de 19e eeuw gesticht. Het kasteel van Eizeringen kwam in 1729 in handen van Sebastiaan Antoon Huysman, raadsheer bij de Rekenkamer,

weliswaar dankzij de huwelijksinbreng van zijn echtgenote, Marie Anne Charlotte Thérèse de Kempis, dochter van Joannes Petrus de Kempis, de toenmalige heer van Ter Rijst te Heikruis.

De obiits van de familie Huysman d'Honsem in de kapel van Onze-Lieve-Vrouw-ter-Linden te Heikruis.

Langs de kwartierstaat van Eleonore d'Hannoset komen er ook voornamen verbanden met de kunstwereld aan het licht. De vaderlijke grootmoeder, Constance Maria Rubens (1643-1681), was een kleindochter van niemand minder dan kunstschilder **Pieter Pauwel Rubens**.

Langs de wereldberoemde Rubens bestond er ook verwantschap met **Lodewijk van Beughem**, de alom bekende Brusselse beeldhouwer en architect. Constance Maria, kleindochter van Rubens, trad in het huwelijk met Mathias van Beughem (1626-1707), een afstammeling van de bekende Lodewijk en tevens broer van Johannes Ferdinand van Beughem die in 1679 tot bisschop van Antwerpen werd aangesteld.

Nog een andere familierelatie met Rubens verdient hier de aandacht, niet in het minst het huwelijk te Brussel in 1673 van Clara Petronilla Rubens, zus van de bovengenoemde Constance, met don Juan Guillermo Alvarado y Bracamonte, heer van Melis en Opbergen. Zij waren als zodanig verwant met de familie du Bois de Fiennes. Don Juan Guillermo was namelijk een broer van Barbara Alvarado y Bracamonte, grootmoeder van Guilielmus Josephus de Bois de Fiennes (zie de eerste *obiit*).

3. Dominicus August Michael Gislenus Huysman d'Honsem († 8 augustus 1837).

Dit rouwbord hangt samen met de vier volgende in de Sint-Niklaaskapel.

Dominicus Huysman d'Honsem was de vierde zoon van Johan Emmanuel Sylvester Ghislain en Eleonore d'Hannoset (zie de tweede *obiit*). Hij werd te Brussel geboren op 9 oktober 1779 in de ouderlijke woning in de *gelaeskens bornewijkstraete* en aansluitend gedoopt in de Kapellekerk.

Dominicus is niet getrouwd geweest, ook al mocht hij zich één der rijkste mannen van het dorp noemen. In de kadastrale legger van 1830 vinden we hem als grondeigenaar van ongeveer acht hectare grond.

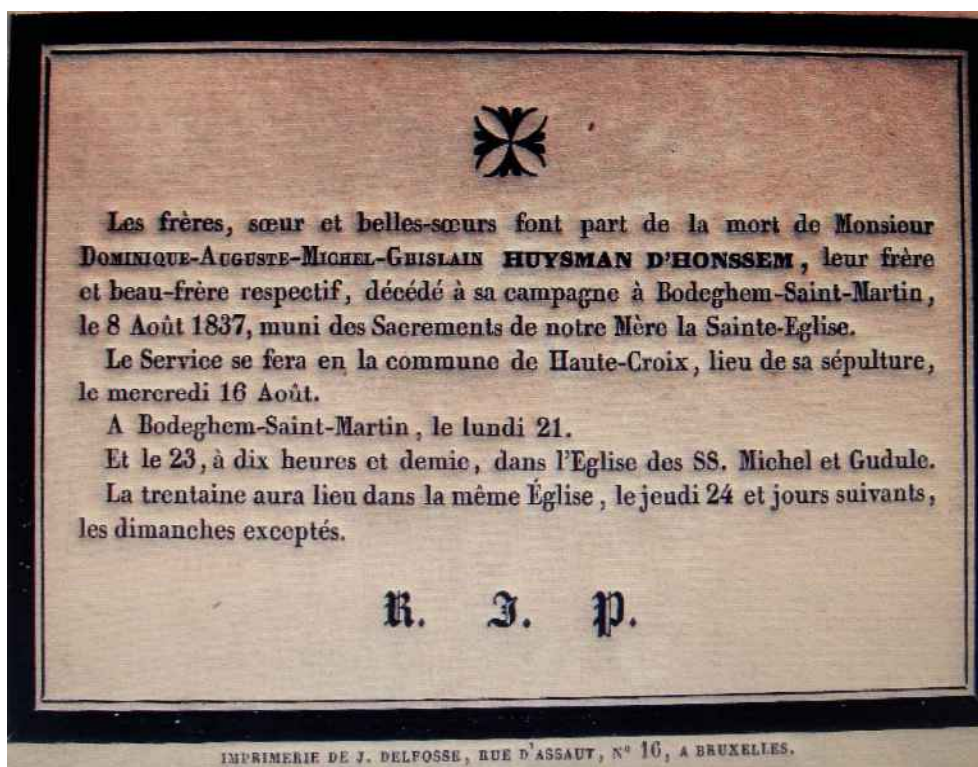

Tussen 1824 tot 1830, onder het Hollands Bewind, fungeerde Dominicus te Bodegem als burgemeester. Wellicht trok hij partij voor de Orangisten.

Als Bodegems notabele vinden we zijn wapenschild ook op de kleine kerkklok die op 17 mei 1821 werd ingehuldigd. Het fraaie werkstuk werd in 1820 gegoten bij de Leuvense klokgieter A. L. van den Gheyn. Dominicus en zijn zus Emilie droegen mogelijk bij tot het financieren van de aankoop en traden op als peter en meter van de klok.

Het wapenschild van **Dominicus August Michael Gislenus Huysman d'Honsem** toont het traditionele familiewapen van Huysman d'Honsem: op zilveren veld een rechter schuinbalk van azuur bedekt met drie koeken (ronde schijfjes) van goud.

Dominicus Huysman d'Honsem overleed te Bodegem op 8 augustus 1837, toen hij verbleef op het *Broeckmansgoed* (het latere kasteel *Marlier*).

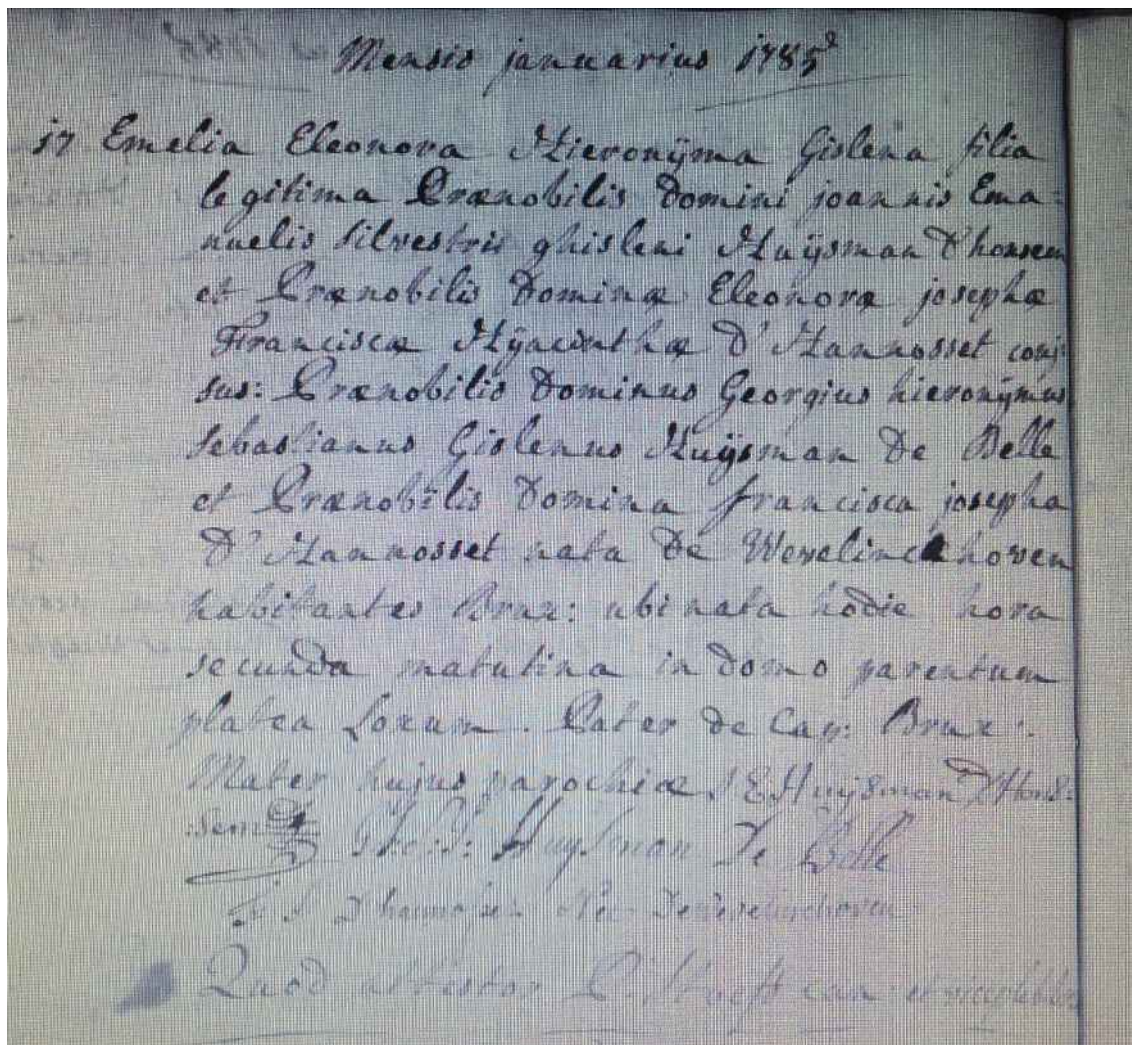
Op 16 augustus werd hij in het familiegraf te Heikruis bijgezet, waar ook de begrafenisdienst plaats vond. Op 21 augustus volgde er nog een kerkdienst te Bodegem en twee dagen later nog een in de Sint-Michiel en Sint-Goedelekerk te Brussel.

4. Emilie Eleonore Jeromine Ghislaine Huysman d'Honsem († 11 november 1844).

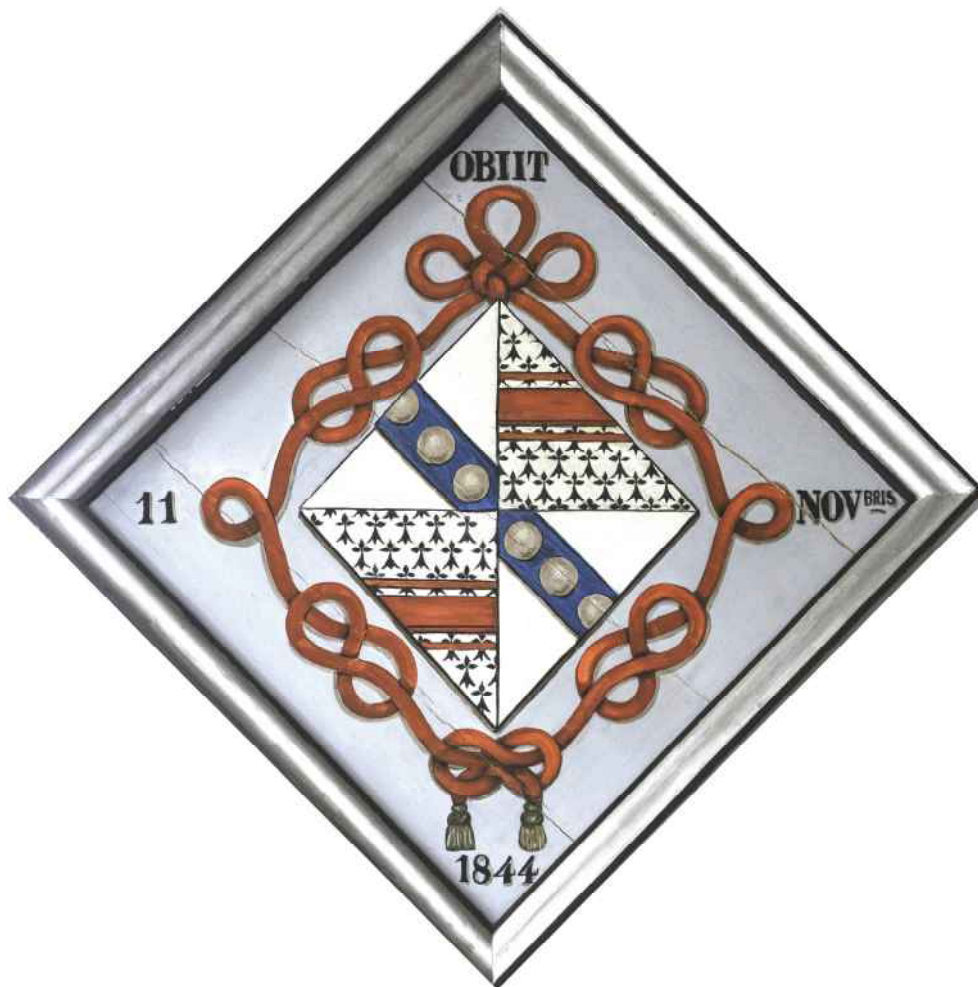
Emilie bleef net als haar broer Dominicus ongehuwd. Zij werd geboren op 17

januari 1785 in de ouderlijke woning in de Loksumstraat te Brussel, vlakbij de Sint-Michiel en Sint-Goedelekerk. Als dooppeter werd Georgius Hieronymus Sebastianus Gislenus **Huysman de Belle** uitgenodigd. Als doopmeter werd Francisca Josepha **d'Hannoset, geboren de Wevelinckhoven**, aangezocht.

Emilie overleed te Brussel op 11 november 1844 in de leeftijd van 59 jaar en werd op 16 november in het familiegraf te Heikruis bijgezet. Op 19 november volgde er een eredienst in de kerk van Bodegem en een dag later in de Sint-Michiel en Sint-Goedelekerk.

Doopakte van Emilie Eleonore Jeromine Ghislaine Huysman d'Honsem (17 januari 1785).

De obiit van **Emilie Eleonore Jeromine Ghislaine Huysman d'Honsem** toont een met een cordelière omkransd ruitvorming wapenschild (van toepassing op ongehuwde dames). Het schild is gevierendeeld. In kwartier één en vier herkent men het wapen van de familie Huysman d'Honsem en in kwartier twee en drie het wapenschild van de familie Hannoset.

Monsieur **Charles Huysman d'Honsem**, Madame **Charles Huysman d'Honsem**, née **Van Male**, le Vicomte **Théodore de Nieulant et de Pottelsberghe**, la Vicomtesse **Théodore de Nieulant et de Pottelsberghe**, née **Huysman d'Honsem** et Mademoiselle **Georgine Huysman d'Honsem**, font part de la mort de Mademoiselle

Emilie-Éléonore-Jérômine-Ghislaine Huysman d'Honsem,

leur Sœur, Belle-Sœur et Tante, décédée le 11 Novembre 1844, à l'âge de 59 ans, munie des Sacrements de la Sainte-Eglise.

Un Service a été célébré le 16 Novembre 1844, à Haute-Croix, lieu de sa sépulture.

Un deuxième Service sera célébré à 10 heures, le 19 Novembre, à Bodeghem-St-Martin.

Un troisième Service sera célébré Mercredi 20 du même mois, à 11 heures, en l'Eglise paroissiale des SS. Michel et Gudule.

Un quatrième Service y sera également célébré, de la part de la Confrérie des Fidèles Trépassés, le Mercredi 27, à 10 heures.

La Trentaine aura lieu dans la même Eglise, Jeudi 21 et jours suivants, à 11 heures, le Dimanche excepté.

R. I. P.

BRUXELLES, IMPRIMERIE DE J. DELFOSSE, RUE D'ASSAUT, 16.

5. Florimond Frederic Maximilien Ghislain, graaf de Ficquelmont († 6 januari 1876).

De familie de Ficquelmont betreft een oud aristocratisch geslacht afkomstig uit Lorreinen. Het dorpje Thumeréville in het departement Meurthe-et-Moselle geldt als de bakermat van de familie. Hun afstamming zou teruggaan tot *inmemorabele* tijden, naar men beweert zelfs tot in de tijd van de Karolingische koningen, toen een zekere Conrad de Ficquelmont omstreeks 781 zou gefloreerd hebben.

De naspeurbare stamreeks van zijn vermeende nazaat uit Bodegem vangt aan met ridder Henri de Ficquelmont, heer van Curcy, die omstreeks 1386 overleed. De laatste Belgische telg van dit

eeuwenoude geslacht was gravin Ghislaine Marie Raoule Hélène de Ficquelmont, die in 1991 het tijdelijke met het eeuwige verwisselde.

Graaf Florimond de Ficquelmont zag het levenslicht te Brussel op 26 oktober 1800, dit om 11 uur 's nachts in de ouderlijke woning in de Windenstraat (nu Sinte-Goedeleplein). Vier dagen later werd hij gedoopt in de nabijgelegen kathedraal. Als dooppeter meldde zich de edele heer Florimond Joseph Alois Ignatius, graaf de Ficquelmont (broer van de vader) en als doopmeter, vrouwe Maria Anna Frederica Francisca Gislana Rosalia, gravin van Lalaing, kanunnikes in het Sint-Gertrudiskapittel te Nijvel.

*Het rouwbord van **graaf Florimond Frederic Maximilien Ghislain de Ficquelmont** draagt vanzelfsprekend een gravenkroon. Het schild heeft een veld van goud (op de obiit kennelijk groen verkleurd) met een naar rechts stappende, rood getongde wolf van sabel, lopend op drie gespitse palen van keel, een poot op iedere paal rustend, de rechtersvooroot vooruit grijpend. Als schildhouders fungeren twee zogenoemde wildemannen in natuurlijke kleur, met groen geloverte omgord en in de buitenste hand een knots in natuurlijke kleur bij de voet houdend. Het geheel staat op geloverte van goud.*

Florimonds vader, graaf **Jean Népomucène Ignace Charles Antoine de Ficquelmont** (°Neigyvarin 20.12.1753, †Spa 18.10.1833) stamde uit Kalcha in Hongarije en was legercommandant in het garnizoen te Spa. Zijn eerste huwelijk sloot vader de Ficquelmont te Gent op 3 mei 1780 met **Maria Theresia Papeians de Morchoven, geheten van der Strepen**. Zij overleed te Brussel op 11 november 1790 en liet haar man twee kinderen na. In 1793 werd Jean de Ficquelmont in tweede huwelijk verbonden met **Rosine Josepha Ludovica Hervay de Kirchberg**, afkomstig uit de Coudenbergparochie te Brussel. Uit deze huwelijksband sproten zeven kinderen.

De Ficquelmonts kregen hun graventitel bevestigd bij besluit van koning Willem I der Nederlanden, ondertekend in paleis Het Loo op 16 juli 1822. Trouw aan de familietraditie en in het voorbeeldig spoor van vader en grootvader (Charles Joseph Jacques was luitenant-kolonel in het Oostenrijkse leger met standplaats in de Nederlanden), koos de jonge Florimond voor een militaire loopbaan. Op 15-jarige leeftijd begon hij op 25 augustus 1815 bij de artillerie als adelborst (d.w.z. kandidaat-beroepsofficier) aan de pas opgerichte krijgsschool van Delft. Hij was betrokken bij de hevige onlusten in Oost-Indië, de langdurigste en felste oorlog die Nederland als koloniaal overheerser heeft gevoerd.

Van 1821 tot 1830 nam Florimond deel aan verscheidene campagnes ter onderdrukking van volksopstanden op het eiland Java (o.a. in augustus 1829). Luitenant-generaal De Kock, tevens gouverneur op Java, schrijft in een officieel rapport op 9 december 1825 vanuit de residentie Kadoe, dat de troepen van majoor de Bast en *cadet-bombardier* de Ficquelmont van de artillerie, zich bijzonder hadden onderscheiden. Uit deze periode bleven in het Nationaal Archief in Nederland brieven bewaard van graaf de Ficquelmont.

In de Belgische onafhankelijkheidsstrijd kiest graaf de Ficquelmont voor het winnende kamp. Al in de jaren 1832 en 1833 vindt men hem aan Belgische zijde als ordonnantieofficier van de koning. Hij zou ook deelgenomen hebben aan de Slag bij

Tienen (1832). Naar men beweert staat hij afgebeeld op het schilderij 'De Slag bij Tienen' van de Antwerpse kunstschilder Jacques Joseph Eeckhout.

Detail uit het schilderij 'De Slag bij Tienen'.

Niettemin had koning Willem I kort voordien, op 10 maart 1831, hem nog het ereteken van Ridder in de Militaire Willemsorde ingewilligd. Deze oudste en hoogste onderscheiding van het Koninkrijk der Nederlanden werd normaliter verleend voor daden van *Moed, Beleid en Trouw*. Een paar maanden later ontving Florimond ook de Medaille van de Oorlog op Java.

In het Belgisch leger werd Florimond op 12 oktober 1832 bevorderd tot kapitein-1e klasse bij het 2e artillerieregiment. Daarmee was hij trouwens militair *fin-carrière*. Op 30 januari 1843 tekent koning Leopold I het besluit waarbij hem vanaf 1 februari 1843 een jaarlijks pensioen van 2040 frank wordt toegekend. Drie dagen later, op 2 februari 1843, verkrijgt Florimond het ereteken van Ridder in de Leopoldsorde.

Graf van graaf de Ficquelmont op het kerkhof van Bodegem.

Graaf Florimond de Ficquelmont overleed te Brussel op 6 januari 1876, maar werd in zijn geliefde Bodegem begraven. Het ondertussen jammer genoeg zwaar verwaarloosde graf is terug te vinden onder een Leylandcipres tegen de zuidelijke muur van het hoogkoor van de kerk.

Wapenschild van graaf de Ficquelmont op zijn grafsteen.

Het graf was aanvankelijk omsloten met een ijzeren afsluiting die na verloop van tijd echter volledig was doorgeroest en in de zestigerjaren van vorige eeuw zelfs al grotendeels verdwenen was. Vertelwaardig is dat het graf model stond voor het boek van Hendrik Conscience "Het ijzeren Graf", waarvan het verhaal zich haast volledig te Bodegem afspeelt.

Het epitaaf luidt als volgt:

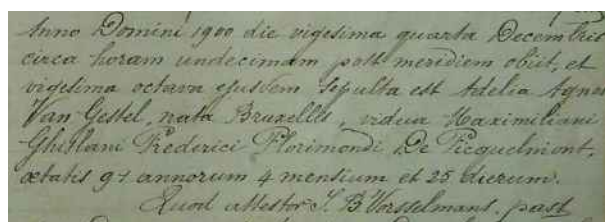
A la mémoire de Monsieur Florimond Frederic Maximilien Ghislain COMTE de FICQUELMONT Officier d'Ordonnance du Roi des Belges époux de Dame Adèle Agnes Van Gestel né à Bruxelles le 29 octobre 1800 y décédé le 6 janvier 1876. La COMTESSE FLORIMOND de FICQUELMONT Adèle Agnes Van Gestel née à Bruxelles le 30 juillet 1809 y décédée le 24 décembre 1900

RIP Concession à perpétuité.

Noteer dat de vermelde geboortedatum de registratiedatum betreft, want Florimond werd wel degelijk op 26 oktober 1800 geboren.

6. Adelia Agnes Van Gestel, weduwe de Ficquelmont († 24 december 1900).

Adelia Agnes Van Gestel was de weduwe van graaf Florimond de Ficquelmont. Zij werd te Brussel geboren op 30 juli 1809. Haar ouders woonden in de destijds voornaam bevolkte Lakenstraat. Haar vader, Antoine François Joseph Van Gestel, was rentenier en geboortig van Brussel. Haar moeder, Susanne Marie Cappeler, was afkomstig uit Diest.

Overlijdensakte van Adela Agnes Van Gestel, weduwe de Ficquelmont

Adelia overleed te Bodegem op 24 december 1900, in de gezegende leeftijd van 91 jaar. Vier dagen later, op 28 december 1900, wordt zij bij haar man bijgezet in het dankzij Hendrik Conscience alom gekende *Ijzeren graf*.

De obiit van **Adelia Van Gestel** toont het wapenschild van haar echtgenoot, graaf de Fiquelmont. Het veld van het wapen is hier wel degelijk van goud.

**7. Augusta Ida Anne Louise
Victoire Emilie Jeanne Marie
de Crombrugge de Looringhe
(† 27 april 1933).**

De familie de Crombrugge betreft een wijd vertakt geslacht dat haar oorsprong vindt in het oude graafschap Vlaanderen. Meerdere voorvaderen behoorden al in de 14e eeuw tot de notabele kringen van de stad Gent. Zij treden op de voorgrond vanaf hun opname in de adelstand in 1657, wanneer de riddertitel werd verleend aan Georges van Crombrugge, heer van Looringhe, een oude heerlijkheid in de omgeving van Veurne.

Generaties later ontmoeten we de overgrootvader van de te Bodegem overleden Augusta de Crombrugge de Looringhe. Het handelt dan om François Antoine Hyacinthe de Crombrugge (°Veurne, 21 november 1748 - †Brugge, 21 september 1802), stamvader van de familietak die begunstigd werd door het herstel van het adeldom onder het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Hij behield de titel van heer van Looringhe en van de heerlijkheden Ballin, Picquendaele, Schipsdaele, Boonepoome en Beaupré.

De ons aanbelangende Augusta de Crombrugge de Looringhe overleed op 27 april 1933 (dus 88 jaar oud) in het landhuis Storms. De barones werd op 2 mei op het kerkhof van Bodegem begraven.

Augusta was op 22 maart 1845 geboren te Ichtegem (prov. West-Vlaanderen) als vierde kind uit het gezin van baron Victor Jules Laurent Marie de Crombrugge de Looringhe (°Brugge, 11.3.1813 - †Ichtegem, 30.1.1849). Haar vader huwde in de *Sankta Eugenia*-kerk te Stockholm op 15 juni 1839 en dit zowaar met zijn volle nicht Hermine Marie Leontine de Crombrugge de Beaupré (°Brugge, 9.4.1813 - †Brugge, 30.9.1867). Nog tijdens het overlijdensjaar van haar moeder trad Augusta in het huwelijk met **Octave Marie Ghislain van Caloen de Basseghem** (°Brugge, 24.9.1835 - †Brugge, 21.11.1897), burgemeester van Varsenare van 1884 tot 1887 en provincieraadslid van 1868 tot 1888. Zij kregen twee dochters en een zoon Edgard (1869-1918) die intrad als dominicaan en

missionaris werd in Belgisch Congo, waar hij ook overleed.

De bakermat van deze Vlaamse familie ligt in het dorpje Caloen-sur-l'Escaut (Caloen in het Nederlands), nu deel van de gemeente Antoing in de streek van Doornik. Het geslacht bekleedde voorname functies in de stad Brugge en het Brugse Vrije en werd eveneens onder het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden in de adelstand opgenomen. Vooral Charles van Caloen (1815-1896), enige tijd senator en burgemeester van Loppem, verwierf bekendheid als bouwheer van het kasteel van Loppem, waar koning Albert I in 1918 onderdak vond voor de zogenaamde *Regering van Loppem*.

Le Major honoraire de cavalerie Charles CAREZ et Madame CAREZ, née van CALOEN de BASSEGHEM;
Monsieur Georges CAREZ, Mademoiselle Jeanne CAREZ;
Monsieur Jean STORMS, Monsieur Raymond STORMS, dom Arnold STORMS, O. S. B. de l'abbaye de Saint André, missionnaire à Elisabethville, Monsieur Ferdinand STORMS;
Le Baron van CALOEN de BASSEGHEM ses enfants, beaux-enfants et petits-enfants;
Le Baron Werner de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, président du Tribunal de Première Instance de Bruges, la Baronne Werner de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, leurs enfants, belle-fille et petit-fils; le Baron et la Baronne Raoul de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, leurs fils, belle-fille, et petits-enfants, la Baronne Hermine de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, en religion Sister Mary-An-ela, Chanoinesse régulière de l'Ordre de Saint Augustin; la Baronne Agnès de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, en religion Sister Mary-Christina, chanoinesse régulière de l'Ordre de Saint Augustin; la Baronne Marie-Louise de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, en religion Mère Marie de Saint Louis de Gonzague, Franciscaine missionnaire de Marie;
Le Baron Roger de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, lieutenant de réserve, la Baronne Roger de CROMBRUGGHE de LOORINGHE et leurs enfants; le Baron José de CROMBRUGGHE de LOORINGHE; le Baron Marcel de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, lieutenant-aviateur de réserve, la Baronne Marcel de CROMBRUGGHE de LOORINGHE et leurs enfants; Monsieur et Madame Henry de VILLERS GRAND CHAMPS et leurs fils; Monsieur et Madame Gaston JOORIS et leurs enfants; la Baronne Marthe de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, en religion Madame Marthe-Marie de Jésus, religieuse de Sainte Julienne, Apostoline du T. S. Sacrement; la Baronne Marie de CROMBRUGGHE de LOORINGHE; la Baronne Ghislaine de CROMBRUGGHE de LOORINGHE;
Le Baron et la Baronne Ernest van CALOEN, leurs enfants, beaux-enfants et petits-enfants; la Baronne RUZETTE, ses enfants, beaux-enfants et petits-enfants; la Baronne Maurice della FAILLE d'HUYSE, ses enfants, belle-fille et petits-enfants;
Monsieur et Madame Robert van CALOEN de BASSEGHEM et leurs enfants, le Baron Joseph van ZUYLEN, Sénateur, la Baronne Joseph van ZUYLEN, leurs enfants, beaux-enfants et petits-enfants; Monsieur et Madame van der PLANCKE et leurs enfants;
Le Baron et la Baronne Albert van ZUYLEN van NYEVELT, leurs enfants, beaux-enfants et petits-enfants; la Baronne Emile van ZUYLEN van NYEVELT et sa fille;
Mademoiselle de MAN; Mademoiselle Jeanne de MAN; Madame Gabriëlle de MAN, en religion Sœur Gabriëlle-Marie des Filles du Cœur de Jésus; Madame Thérèse de MAN, en religion Sister Thérèse-Joseph, chanoinesse régulière de l'Ordre de Saint Augustin;
Le Baron Antoine de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, capitaine au régiment des Ouides; le Baron Michel de CROMBRUGGHE de LOORINGHE, sous-lieutenant de réserve; le Baron Alfred de CROMBRUGGHE de LOORINGHE; la Baronne Justine de CROMBRUGGHE de LOORINGHE; la Baronne Douairière Maurice de CROMBRUGGHE de LOORINGHE; la Baronne Douairière de CROMBRUGGHE de PICQUENDAELE;
ont l'honneur de vous faire part de la perte douloureuse qu'ils viennent d'éprouver en la personne de leur mère, belle-mère, grand-mère, belle-sœur, tante, grand-tante, arrière grand-tante et cousine germaine bien-aimée

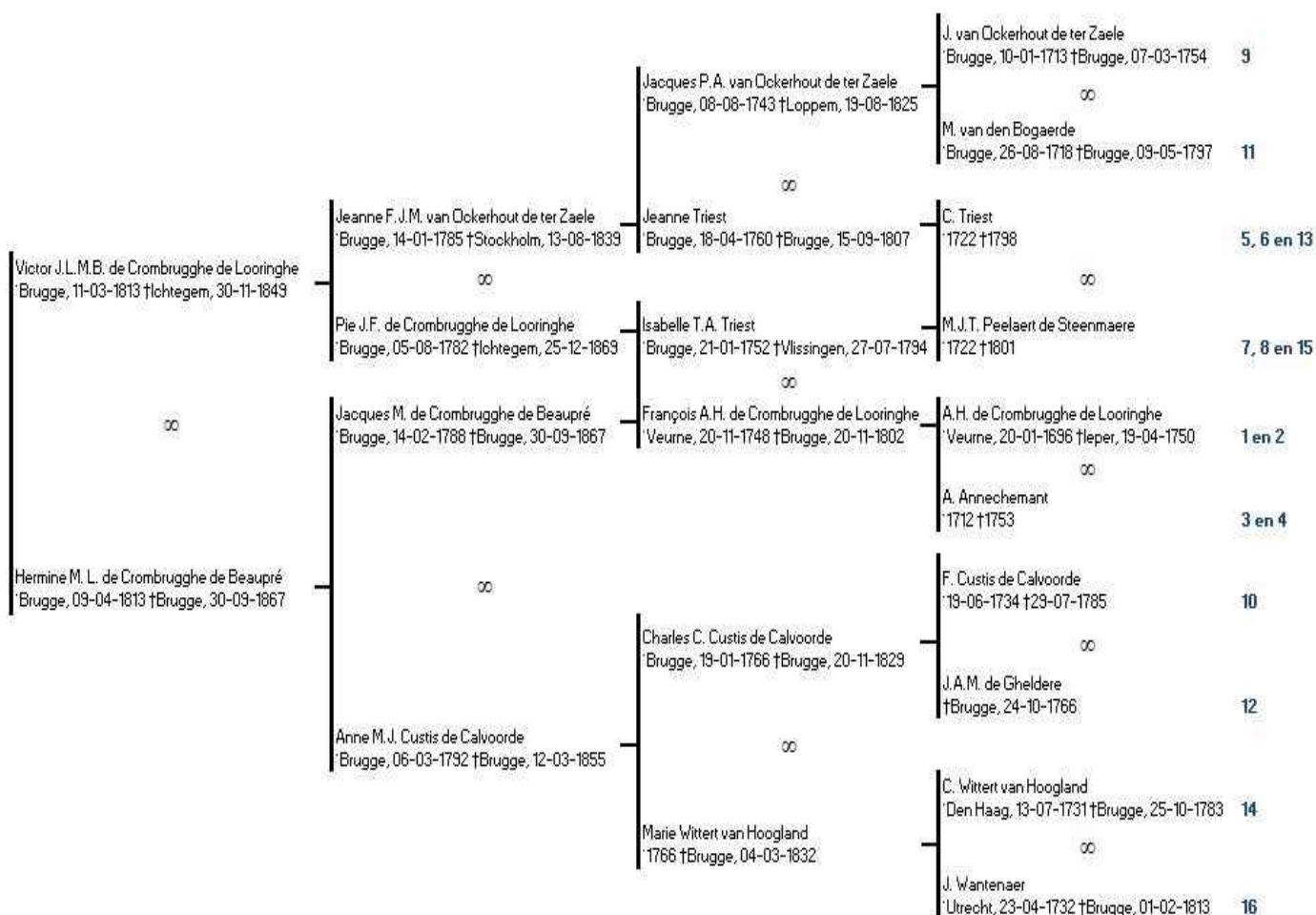
Baronne Douairière van CALOEN de BASSEGHEM
née Augusta-Ida-Anne-Louise-Victoire-Emilie-Jeanne-Marie
Baronne de CROMBRUGGHE de LOORINGHE
Chancelier de l'Ordre de Léopold
Officier de l'Ordre de la Couronne
Présidente Honoraire du Comité de patronage des détenues et des condamnées libérées

née à Ichtegem le 22 Mars 1845, pieusement décédée à Bodeghem-Saint-Martin le 27 avril 1933, munie des Sacraments de Notre Mère la Sainte Eglise et de la bénédiction apostolique.
Les funérailles auront lieu à Bodeghem-Saint-Martin, le mardi 2 mai, à 11 heures.
Un service funéraire, auquel vous êtes prié d'assister, sera célébré en l'église cathédrale Saint Sauveur, à Bruges, le vendredi 5 mai à 10 h.
Priez pour elle.
Bodeghem-Saint-Martin, le 27 avril 1933.

Pomp. Fun. Th. FIERENS, 9 r. de l'Archevêque. — Tél. 12.05.47

Mysterieus is evenwel hoe een uit West-Vlaanderen afkomstige dame in 1933 op landhuis Storms kwam te overlijden en als gevolg daarvan haar *obiit* in de kerk van Bodegem mocht laten opfangen. Het raadsel laat zich oplossen langs de afstamming van Raymond Storms die het naar hem genoemde herenhuis, gelegen recht tegenover de kerk, omstreeks 1930 aankocht.

Raymond Paul Sylvain Marie Joseph Ghislain Storms (°Brugge, 20 juli 1901- †Elsene, 8 oktober 1991) was de tweede

betekent. De spreuk doelt dus veeleer op de drie spoorstangen in het wapenschild, zodat de leuze dan ook bij voorkeur dient begrepen te worden als *'Riddersporen verkregen dankzij onze verdiensten'*. De wapenspreuk van de familie van Caloen luidt: *Virtus impavida* (vrij vertaald: onverschrokken dapperheid).

Ook hier wordt de *obiit* versierd met de kwartierstaten van het echtpaar Octave en Augusta **van Caloen de Basseghemde Crombrugghe de Looringhe**. Men volgt de Vlaamse manier van nummering. Voor de vaderlijke lijn: 1. de Crombrugghe, 3. Anchemant, 5. Triest, 7. De Peelaert, 9. Van Ockerhout, 11. van den Bogaerde, 13. Triest en 15. De Peelaert. Voor de moederlijke lijn: 2. de Crombrugghe, 4. Anchemant, 6. Triest, 8. De Peelaert, 10. Custis, 12. De Gheldere, 14. Wittert en 16. Wantenaer. Dat de nummers 1-3-5-7 overeenstemmen met de nummers 2-4-6-8 is te wijten aan de bloedverwantschap van Hermine Marie Leontine de Crombrugghe de Beaupré die

trouwde met haar neef, Victor Jules Laurent Marie de Crombrugghe de Looringhe. Ook de nummers 5 en 7 zijn respectievelijk gelijk aan de nummers 13 en 15, omdat Isabelle Thérèse Antoinette Triest een zus van Jeanne Triest was. De hierboven afgedrukte stamboom verduidelijkt de dubbele verwantschappen.

Tot slot willen we nog herinneren aan het jaarverslag van de Kerkfabriek uit 1980, waarin de wens werd uitgedrukt dat men de herkomst van de *obiits* zou uitzoeken. Na verloop van haast veertig jaar heeft de Bodegemse heemkring het voorrecht het gewenste aan te reiken. Deze bijdrage hoopt tegelijk de rijke familiegeschiedenis te herwaarderen, die achter de zeven mysterieuze rouwborden schuilgaat.

Edgard Van Droogenbroeck
Secretaris Heemkring B.K.W.

Met dank aan Luc De Cooman voor de foto-opnames van de rouwborden.